

MERKEZİ KAYDI SİSTEM (MKS)
DİBS İŞ VE İŞLEM KURALLARI
(TASLAK)

MKS UYGULAMA İLKE VE KURALLARI

Devlet İç Borçlanma Senetlerinin kaydileştirilmesi ve yatırımcı isminde izlenmesi ile ilgili olarak, MKK tarafından ilgili mevzuatta belirlenmiş kurallar çerçevesinde hazırlanmış olan, Merkezi Kaydi Sistem'in temel işlere ve iş süreçlerine ilişkin ana uygulama ilkeleri aşağıda yer almaktadır:

Kaydi sistemde hesap yapısı ve işlem akış süreci esas itibarıyla Sermaye Piyasası Kurulu tarafından belirlenmekte olup, bu düzenleme SPK tarafından çıkarılan Seri: IV, No:28 sayılı "Kaydileştirilen Sermaye Piyasası Araçlarına İlişkin Kayıtların Tutulmasının Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ" (Kaydileştirme Tebliği) ile yapılmış bulunmaktadır. Aşağıda açıklanan ilkeler bu Tebliğin öngördüğü işlem ve prosedürlerin MKS'de ne şekilde uygulanacağını açıklanmasına yöneliktir.

A. GENEL İLKELER

- Her türlü işlemin üyeler aracılığıyla elektronik ortamda yapılması ve işlemlerin katılımcılar tarafından uzaktan erişimle yürütülmesi esastır. Bu nedenle, üyelerden işlemlere ilişkin basılı belge istenmesi istisnalar dışında söz konusu değildir.
- Üyelerin MKS'ye bildirimde bulunmaları için uygulama detayları "Elektronik İşlem Esasları" ile ilan edilmiş olan iki farklı yöntem öngörülmüştür.
 1. Doğrudan bağlantı ile üye bildirimi (Kullanıcı Ekranları)
 2. Sistem entegrasyonu yoluyla bağlantı ile üye bildirimi (Web Services)
- Tüm üyeler bu iki yöntemden istediklerini tercih etmek imkanına sahiptirler.
- Sistem, kaydileştirilecek tüm sermaye piyasası araçlarının ve bunlara bağlı hakların tutulmasını sağlayan, çoklu para birimi ve çoklu dil mantığında çalışan, hesap yapılarının esnek olduğu, MKK içi ve dışı tüm kullanıcıların kolaylıkla bağlanarak işlem yapabildikleri ve rapor alabildikleri, yüksek güvenlik standartlarına sahip bir yapıdadır.
- Üyelerin ve MKK çalışanlarının MKS'ye erişimleri ancak PKI (açık anahtar altyapısı) kapsamında elektronik sertifikalar vasıtasıyla mümkündür. MKS'ye üyeler tarafından iletilen tüm üye bildirimlerinin elektronik imza taşıması zorunludur. MKS'de işlemler elektronik imza ile birlikte saklanır ve elektronik imza doğrulaması yapılmadan işleme konulmaz. Benzer şekilde MKS tarafından üretilen MKK bildirimlerinin tamamı MKK elektronik imzasını içerir.
- MKS'de üyelerce oluşturulan kayıtlar giriş ve onay olmak üzere çift aşamalı oluşturulmaktadır. İşlemlerin tek kullanıcıyla tek aşamada yapılabilmesi, aynı kullanıcıya hem giriş hem de onay işlem yetkisinin verilmesi ile sağlanır.
- Üyeler tarafından hatalı olarak yapılan işlemlerin iptali ve yeniden düzenlenmesi ancak onaydan önce giriş aşamasında mümkün olup, onaylanan işlem için iptal ve düzeltme imkanı bulunmamaktadır. Ancak hatalı işlemin prosedürüne uygun olarak ters işleminin yapılması durumunda düzeltme sağlanabilmektedir. Kıymet transfer işlemlerinde ise hatalı bir uygulama olması halinde gönderen kurum

tarafından iletilen iptal talebinin karşı kurum tarafından onaylanması ile işlemin geri alınması mümkün olacaktır.

- MKS'ye üyeler tarafından yapılan bildirimlerin,
 - i. MKS tarafından kabul edilip edilmediği
 - ii. Emir bazında işlemlerin gerçekleştirilebilir olup olmadığı,
 - iii. Gönderilen emirlerin kısmen veya tamamen gerçekleştiği,

konusunda MKS tarafından bildirim üretilir. MKS'ye doğrudan bağlantı yoluyla üye bildiriminde bulunan üyelerin işlemlerine ilişkin yukarıda (i) ve (ii) bendinde belirtilen MKS bildirimleri kullanıcı ekranlarına mesaj olarak yansıtılır. Sistem entegrasyonu ile üye bildiriminde bulunan üyelere yapılacak MKS bildirimlerinden yukarıda (i) bendinde belirtilenler yine anlık olarak üye sunucusuna iletilir. Diğer MKS bildirimlerine üye, MKS'de tutulmakta olan MKS bildirim deposundan ulaşılabilir. Oluşturulan tüm MKS bildirimleri 7 gün boyunca saklanır. Her iki tip bağlantı için üyeler bu depodan MKS bildirimlerine ulaşabilirler. 7. günün sonunda MKS bildirimleri arşivlenerek saklanır.

- Sermaye piyasası araçlarının kodlanmasında, imkan bulunduğu ölçüde ortak ve yatırımcı hesap numaralarının belirlenmesinde ve sistemin mesaj altyapısında uluslararası kabul edilmiş kodlama sistemleri kullanılır. Sistemde menkul kıymet kodları olarak ISIN kodları kullanılmakta olup, IBAN kodları ise üye kurumların kullanımının yaygınlaşması halinde kullanıma alınacaktır.
- Sistemde ileri tarihli (valörlü) işlemler yapmak mümkün olmayacaktır.
- Her türlü hukuki işlemde MKK'nın üyeye göre önceliği vardır. MKK yapılmış tüm hukuki işlemlere ilişkin kaydı geçerli bir belge sonucunda kaldırmaya yetkiliyken, üyenin geçerli belgesi olsa bile MKK'nın gerçekleştirdiği bir kaydı doğrudan kaldırması mümkün değildir.
- MKS nezdinde gerçekleştirilmiş tüm kayıtlar hak sahibi, işlem türü, işlemin kaynağı, işleme konu alt hesap ve işlemi yapan bazında ayrıntılı olarak tutulur. Belirtilen bilgilere ilişkin raporların sistemden alınabilmesi mümkündür.
- Yatırımcıların internet ve mobil iletişim tabanlı interaktif bağlantılar kurarak, hesapları hakkında bilgi almaları mümkündür.
- Başta SPK-İMKB Gözetim Sistemi olmak gözetim taleplerinden ve üyelerin ihtiyaçlarından kaynaklanan modelleme ve raporlamalar en hızlı şekilde üretilip sunulabilir.
- Yukarıda yer alan hususların dışındaki işlemlerde mevzuatta ve genel olarak mevcut uygulamada yapılmakta olan işlemlerin yapısı esas alınmıştır.

B. T.C. MERKEZ BANKASI İŞLEVLERİNE İLİŞKİN İLKELER

- MKK, EFT/EMKT sisteminin EMKT bileşenine, TCMB ise MKK'ya üye olacaktır. MKK'nın EMKT ile kuracağı entegrasyon sayesinde bankalar TCMB nezdindeki, aracı kurumlar ise Takasbank nezdindeki depoları ile MKK hesapları arasında serbest kıymet transferleri yapabileceklerdir. Ödeme karşılığı teslimat (şartlı virman) işlemleri yapılamayacaktır.
- DİBS ihraçları mevcut uygulamada olduğu gibi TCMB aracılığı ile yapılmaya devam edecektir.
- Fiziki basım mümkün olup, mevcut EMKT işleyişi çerçevesinde gerçekleştirilebilecektir.
- Erken itfa, kıymet ayrıştırma ve birleştirmesi, değişim ihalesi ile yeniden ihraç işlemleri MKK sisteminde gerçekleştirilmeyip Bankalar tarafından TCMB nezdindeki depoları üzerinden gerçekleştirilecektir.

- Kaydileşen DİBS'lere ait dolaşımdaki toplam tutarların takibinin yapılabilmesi için, Bankaların TCMB nezdindeki depo hesaplarının kıymet bazında nominal tutarları toplu olarak gün sonunda MKK sistemine bildirilecektir.

C. TAKASBANK İŞLEVLERİNE İLİŞKİN İLKELER

- İMKB Tahvil ve Bono Piyasası işlemlerinin takası ve temerrüt işlemleri mevcut uygulamada olduğu gibi Takasbank sistemi üzerinden yapılmaya devam edecektir.
- Takasbank, MKS uygulamasında üye sıfatını haizdir. Takasbank üye sıfatıyla SPK tarafından uygun görülen yatırımcılar için yatırımcı hesabı açabilir.
- Üyelerin statüsü ile ilgili her türlü değişiklik, MKK tarafından derhal Takasbank'a bildirilir.

D. MERKEZİ KAYDI SİSTEM FONKSİYONLARI

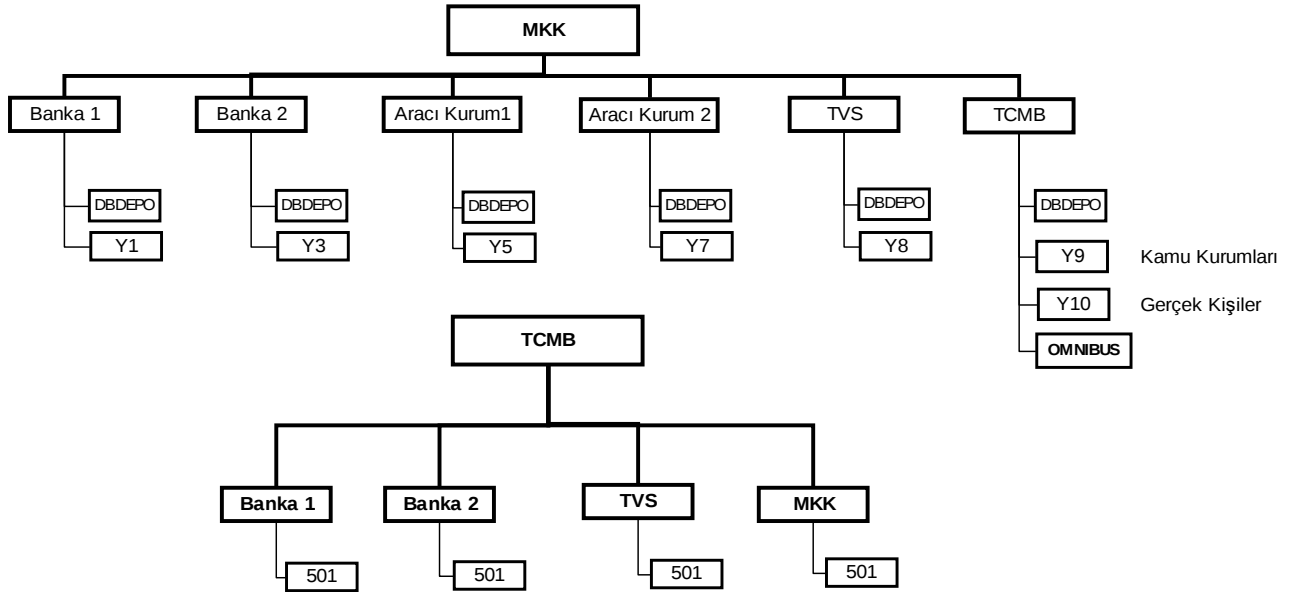
- Merkezi Kaydi Sistemde mevcut fonksiyonlar aşağıda listelenmiştir:
 - Yetkilendirme İşlemleri
 - Hesap Açılışları
 - Kıymet Transferleri (Serbest Virmanlar)
 - Depo Devir İşlemleri
 - Alım-Satım İşlemleri
 - Rehin/Teminat İşlemleri
 - Yatırımcı İşlemleri
 - İşlem Yasakları
 - Hukuki İşlemler
 - Menkul Kıymet Tanımları
- Üyelerin yukarıda belirtilen fonksiyonlara ilişkin MKS'ye iletecekleri mesaj tipleri Ek-1'de yer almaktadır.

E. YETKİLENDİRME İŞLEMLERİ GENEL UYGULAMA İLKELERİ

- MKS'de kayıtlar ancak "MKK sertifika hizmetleri" kapsamında sertifika işlemlerini tamamlamış kullanıcılar tarafından akıllı kartlar kullanılarak oluşturulabilir. Bu çerçevede öncelikle sertifikalar MKK tarafından MKS'ye yüklenir. MKK tarafından sisteme yüklenen sertifikalar ile üye bağlantıları yapılır.
- Üyelerin "ana yetkili" ve "kullanıcı" olmak üzere iki farklı tip kullanıcıları bulunur. Kullanıcıların hangi tip kullanıcı olduğu MKS'de MKK tarafından üyeden gelen bilgi doğrultusunda tanımlanır. Üyelik başvuruları sırasında Şirket Yetkilisi olarak bildirilen kullanıcılar Ana Yetkili olarak tanımlanır.
- Kullanıcı kodları kullanıcıların sisteme tanımlanması aşamasında MKK tarafından oluşturulur. Kullanıcı kodları üye kodunun sonuna 001'den başlayarak üç haneli rakam eklenmesi şeklinde oluşturulmaktadır. Ana yetkililerin kullanıcı kodlarının sonuna yer alan üç hane 900-990 arasındaki rakamlardan oluşurken, diğer kullanıcı kodlarının sonuna yer alan üç hane 001-899 arasındaki rakamlardan oluşur.
- Kullanıcıların MKS'ye ulaşabilmesi için akıllı kart şifreleri dışında ayrıca MKS tarafından şifre oluşturularak teslim edilecektir. Üye kullanıcıları sisteme giriş adımı akıllı kart şifreleri ve MKS şifrelerini kullanacaklardır. Kullanıcı şifresinin sistem ilk giriş sırasında değiştirilmesi gerekmektedir. Bu sebeple MKS menüsü giriş adımı sistem kullanıcıyı şifre değiştirme menüsüne otomatik olarak yönlendirmektedir.

- Şifrenin unutulması durumunda yetkili imzalar ile MKK'na başvurularak yeni şifre oluşturulması talep edilmelidir. İletilen talep yazısı içeriğinde oluşturulacak şifrenin teslim edilme prosedürünün “adrese teslim” ya da “elden teslim alınması” şeklinde belirtilmesiyle MKK tarafından basılan şifreler kullanıcılara ve/veya teslim almak için yetkilendirilmiş kişilere teslim edilir. MKS kullanıcı şifrelerinin kullanım süreleri 90 gün ile sınırlıdır. Süre bitimi öncesinde eski şifrenin yeni şifre girilerek güncellenme işleminin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.
- Kullanıcıya ait sertifikanın süresinin dolmasını veya Üye tarafından Tubitak-Bilten'e yeni bir kullanıcı için 'akıllı kart' talebi iletilmesini takiben Tübitak tarafından MKK sistemine gönderilen Sertifika MKK tarafından kullanıcının ait olduğu üye ile eşleştirilir. Üye ise yeni sertifikayı sistem üzerinden kullanıcısına atar veya eski sertifikayı yenisi ile değiştirerek güncelleme işlemini gerçekleştirerek kullanıcının sisteme bağlanmasını sağlar..
- MKS'de MKK tarafından her üye için bir ana yetkili tanımlanmak zorundadır. Ana yetkili üye kullanıcılara “yetki verme yetkisine” sahiptir. Ana yetkili dışındaki kullanıcılar MKS'de ancak ana yetkilinin kendilerine verdiği yetkiler çerçevesinde işlem yapabilirler.
- Kullanıcıların MKS kullanıcı şifrelerini sisteme 3 defa hatalı girmeleri durumunda şifreleri sistem tarafından bloke edilir. Kullanıcılar şifrelerini sehven hatalı girdikleri ve de doğru şifreyi hatırladıkları durumda Kurum ana yetkilisi tarafından Kullanıcı Kodları aktif duruma getirilir ve kullanıcıların doğru şifreyi girmelerini takiben sisteme girişlerine izin verilir. Ana yetkilinin kullanıcı kodunun bloke olduğu durumlarda ise Ana yetkili kullanıcı kodunun Aktif duruma getirilmesi talebini yazılı olarak MKK'ya iletmelidir.
- Kurum Ana yetkilisi gerekli görüldüğü hallerde kullanıcıları pasif duruma getirerek sisteme girişlerini veya sistemde işlem yapmalarını engelleyebilme olanağına sahiptir.
- Sistemde işlem yetkileri, mesaj bazında tutulmakta olup, işlemleri gerçekleştirecek olan kullanıcılara mesaj bazında atanır. Yetkisi olmayan bir kullanıcı kendisine atanmamış mesaj işleviyle ilgili menü adımına ulaşamaz.
- Genel uygulama olarak MKS'de gerçekleştirilecek işlemler Giriş ve Onay olmak üzere iki aşamalıdır. Kurumun tercihi bu işlemi tek kullanıcının yapması yönünde ise kullanıcıya her iki mesaj yetkisinin birlikte tanımlanması gerekir.
- MKS'de tanımlanacak mesaj işlevlerinin grup halinde bir rol başlığı altında tanımlanması mümkündür. Böylece aynı işlevleri gerçekleştirecek kullanıcılara rol başlığı altında tanımlanmış tüm mesaj işlevlerinin tek seferde atanmasına imkan verilmektedir.
- MKS'de işlemlerini başka bir üye kullanıcısına yaptırmak isteyen kurumlar, diğer kuruma ait kullanıcıya her türlü yetkiyi verme imkanına sahiptirler.
- Üyelik başvurusu sırasında Ortak İşlem Taahhütnamesi imzalayarak işlemlerini başka bir üyenin yapmasını tercih eden üyeler için işlemleri yapacak olan üyenin şirket yetkilisi Ana Yetkili olarak belirlenir.
- MKS nezdinde üyeler yetkilendirme işlemlerine ilişkin raporlar alabilirler.

F. GENEL HESAP YAPISI

G. YATIRIMCI HESAPLARI VE HESAP AÇILIŞ İŞLEMLERİNE İLİŞKİN İLKELER

- Yatırımcı hesapları MKS’de üyeler tarafından açılır. Sistemde her yatırımcı için ayrı ve tek bir sicil numarası üretilir. MKS de yatırımcı hesabı açılması üyelerin altında hesap tanımlanması ve tanımlanan hesaba ilişkin kimlik bilgisinin iletilmesi adımlarından oluşur. Sistemde daha önce sicil almamış bir yatırımcının sicil alması ise iletilen kimliğin kontrolü ve vergi kimlik numarasının teyit edilmesi sonrasında gerçekleşir.
- Hesap tanımlanması, ilgili üyenin altında yatırımcının sahip olacağı hesap numarasının ve hesap özelliklerinin tayin edildiği aşamadır. Yatırımcı hesaplarının tanımlanması aşamasında aşağıdaki bilgilerin sisteme iletilmesi gerekmektedir.

İletilecek Bilgi	Açıklama
Hesap Numarası	
Hesap IBAN Kodu	International Bank Account Number (opsiyonel)
Hesap Açma Neden Kodu	N: Normal, D: Devir, H: Halka Arz
AK Hesap İşlem Durumu	S: Geçici İşlem Yapamaz (Giriş var, Çıkış yok) A: Normal İşlem Yapabilir (Giriş var, Çıkış var) P: Kapalı (Giriş yok, Çıkış yok)
Hesap Yasaklılık Durumu	M: MKK’da geçici işlem yapamaz N: Normal işlem yapılabilir T: Tasfiye I: iflas K: Kimliksiz
Hesap Sınıfı	1: Yatırımcı Saklama Hesabı 2: Portföy Yatırımcısı Saklama Hesabı 3: Yatırım Fonu Saklama Hesabı 4: AK Portföy Hesabı 5: Halka Arz Hesabı 6: İhraççı Ortak Hesabı 7: Acente Saklamacı İşlem Hesabı 8: Yatırım Fonu Saklamacı İşlem Hesabı 9: Portföy Yönetim Saklamacı İşlem Hesabı

	10: Yatırım Ortaklığı Saklama Hesabı 11: Yatırım Ortaklığı Saklamacı İşlem Hesabı
Saklamacı Üye Kodu	İşlem hesaplarının Saklamacı Üye Bilgisi (7,8,9,11 için)
Portföy Kodu	Portföy Hesabının bağlı olduğu portföy kodu (2,9 için)
Yatırım Fonu Takas Üye Kodu	3 ve 8 için
Yatırım Ortaklığı Takas Üye Kodu	10 ve 11 için
Hesap Türü	Tekil, Müşterek
Müşterek Hesap Ortaklık Türü	Müteselsil: Tüm yatırımcılar hesabın tümü üzerinde hak sahibi Oransal: Yatırımcılar hesapta payları oranında hak sahibi
Hesap Şifresi	

Hesap tanımlama aşamasında Hesap Yasaklılık Durumu otomatik olarak “Kimliksiz” değeri ile açılır. Kimlik bilgisi iletilmeksizin sadece hesap numarası ile MKS’de işlem yapılması mümkün olmamaktadır.

Kimlik iletilmesi için hesabın daha önceden açılmış olması ve daha önce bir kimlik iletilmemiş olması esastır. Yani kimlik, Hesap Yasaklılık Durumu “Kimliksiz” olan bir hesaba iletebilir.

İletilen kimlik bilgileri yatırımcının uyruğuna (Yerli, Yabancı), Kimlik tipine (Gerçek, Tüzel, Fon, Yatırım Ortaklığı, Diğer) ve Mükellef Türüne (Tam, Dar) göre değişmektedir. Söz konusu bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Kimlik Tipi	İletilecek Bilgiler
Yerli Gerçek	Ad, Soyad, T.C. Kimlik numarası, Doğum tarihi, Vergi Kimlik Numarası, Adres, Telefon, Cep Telefonu, Faks, E-posta
Yerli Tüzel	Ünvan, Vergi Numarası, Vergi Dairesi, Ticaret Sicil Dairesi, Kayıt Tarihi ve Numarası, Sektör Kodu, Alt Sektör Kodu, Adres, Telefon, Faks, E-posta
Yatırım Ortaklığı	Ünvan, Vergi Numarası, Vergi Dairesi, Ticaret Sicil Dairesi, Kayıt Tarihi ve Numarası, Sektör Kodu, Alt Sektör Kodu, Adres, Telefon, Faks
Yerli Fon	Ünvan, Vergi Dairesi, Vergi Numarası, Adres, Telefon, Faks
Yerli Diğer	Ünvan, Ticaret Sicil Dairesi ve Kayıt Numarası, Adres, Telefon, Faks
Yabancı Gerçek	Ad, Soyad, Kimlik Belge Numarası, Baba Adı, Anne Adı, Uyruğu (Ülke Kodu), Doğum Yeri, Doğum Tarihi, Cinsiyeti, Vergi Kimlik Numarası, Adres, Mükellefiyet Bilgisi, Telefon, Faks
Yabancı Tüzel	Ünvan, Vergi Numarası (daimi temsilcisinin vergi numarası ise daimi temsilci ünvanı), Vergi Dairesi, Mükellefiyet Bilgisi, (mükellef türü dar ise daimi temsilci ya da işyeri aracılığı var, yok bilgisi), Sektör Kodu, Alt Sektör Kodu, SWIFT Kodu, Adres, Telefon, Faks
Yabancı Fon	Ünvan, Vergi Numarası (daimi temsilcisinin vergi numarası ise daimi temsilci ünvanı), Vergi Dairesi, Mükellefiyet Bilgisi, (mükellef türü dar ise daimi temsilci ya da işyeri aracılığı var, yok bilgisi), SWIFT Kodu, Adres, Telefon, Faks

➤ Yerli gerçek kişi yatırımcılar için sicil verilmesi için yatırımcının MKS’ye iletilen MERNİS numarası üzerinden ad, soyad ve doğum tarihi bilgileri dışındaki bilgilerin sisteme otomatik olarak taşınması ve bildirilen vergi kimlik numarasının MKS nezdinde mevcut veriler üzerinden teyidi ile gerçekleştirilebilir. Yerli ve yabancı tüzel kişiler, yatırım ortaklığı, yatırım fonu niteliğindeki yatırımcıları için sicil numarası sadece vergi kimlik numaralarının teyit edilmesinden sonra oluşturulur.

➤ İletilen kimliğin yerli gerçek bir kişi olması durumunda;

1. Kimlik iletilmesi işlemi onaylandığında iletilen (TC Kimlik No, Ad/Soyad, Doğum Tarihi) bilgilerinin on-line olarak kontrolü gerçekleştirilir ve bilgilerin doğru olması durumunda “Sorulacak” yanlış olması durumunda “Red” statüsünü alır.
2. Sorulacak statüsünde bir kimliğin tüm bilgilerinin (iletilen bilgiler dışında tebliğ gereği gereken bilgiler) mernis veri tabanından getirilmesi ile birlikte mernis statüsü “Kabul” olarak sistem tarafında güncellenir.

➤ İletilen kimlik bilgileri içerisinde bir vergi numarası yer alıyorsa;

1. Kimlik iletilmesi işlemi onaylandığında MKS veritabanında bu vergi numarasının olup olmadığını sistem kendisi kontrol eder. Olmaması durumunda “Sorulacak” kaydı ile maliye statüsü güncellenir.
2. İletilen vergi numarasının MKS veritabanında olması durumunda, iletilen numara ile iletilen Ad/Soyad veya Ünvan bilgisi uyuşuyorsa “Kabul” uyuşmuyorsa “Red” kaydı ile maliye statüsü güncellenir.

Kimlik bilgilerinin iletilmesinden sicil verilmesi aşamasına kadar geçen süre zarfında, vergi kimlik numarası ve MERNİS bilgilerinin teyidinde karşılaşılabilecek durumlar veya geçen sürenin uzunluğundan kaynaklı olarak hesap hareketsiz kalabilecektir. Aşağıda hesapların hareketsizleşmesine ilişkin durumlar özetlenmiştir.

Maliye Statüsü	Mernis Statüsü	
Giriş	Giriş	Hesap kimliksiz olduğundan işlem yapılamaz.
Kabul	Kabul	Hesap sicil alacağından hareketsizlikten bahsedilemez.
Red	Red	Mernis veya Maliye statüsünden herhangi biri red iken hesap açılış tarihini izleyen 7 günün sonunda hareketsizdir.
Kabul	Sorulacak	Mernis on-line olarak kontrol edilmiş ve sadece eksik bilgi tamamlama işlemi kaldığı için hesap süreden bağımsız olarak işlem yapılabilir
Sorulacak	Sorulacak	Maliye kaydının sorulacak olmasından kaynaklı olarak hesabın açılış tarihinden itibaren 7 gün geçmişse hesap hareketsizdir.
Sorulacak	Kabul	Maliye kaydının sorulacak olmasından kaynaklı olarak hesabın açılış tarihinden itibaren 7 gün geçmişse hesap hareketsizdir.

- Hesapların müşterek olması durumunda tüm hesap sahiplerine ilişkin kimlik bildirimi hesap açılış sırasında iletilir. Tüm kimliklerin sicil almasından sonra yeni bir kimlik eklenmesi ve kimlik iptali mümkün değildir.
- Müşterek hesaplar için hesap müştereklik bilgisine bağlı olarak oran bildirimi yapılır. Müteselsil hesaplar için tüm hesap sahiplerinin kıymetlerin tümü üzerinde hak sahipliği (%100), oransal hesaplar için ise oran bildirimi dahilinde hak sahipliği sözkonusudur. Oransal müştereklik için tüm hak sahiplerinin hak sahipliği oran toplamı %100’ü bulmalıdır.
- Hesap kimlik bilgilerinde değişiklik olması halinde değişiklik bildirimi yapılabilir, üye tarafından iletilen TC. Kimlik Numarası ile MERNİS veri tabanından değişen bilgiler ile MKK sistemindeki kimlik bilgileri güncellenir. Bu şekilde, yatırımcı hesap açılışlarındaki bilgilerin değiştirilmesinde MERNİS/Maliye Bakanlığı veri bankasından yararlanılması yoluyla, bilgilerin doğruluğu güvence altına alınır.
- MKK sisteminde sicil almış yatırımcı için sadece sicil, ad, soyad/ünvan ve iletişim bilgileri iletilerek yeni hesap tanımlanması mümkündür.
- Yatırımcı hesaplarının açılması ile birlikte aşağıda belirtilen alt hesaplar da sistemde otomatik olarak oluşur.

Alt Hesap Kodu Alt Hesap Açık Adı Alt Hesap Kullanım Amacı

- HACZ Haciz Hesabı: Haczedilen kıymetlerin aktarılıp blokelenmesi.

- HAPS Hapis Hesabı: Üyelerin yatırımcılardan olan alacaklarının teminat altına alınmasını sağlamak amacıyla kıymetlerin aktararak blokelenmesi.
- OPSP ÖPSP Talep Blokaj Hesabı: Takasbank Ödünç Piyasası uygulamasıyla bağlantılı ödünç verilecek kıymetlerin aktararak blokelenmesi. (DİBS işlemlerinde kullanılmayacaktır)
- OPTD ÖPSP Kapama Blokaj Hesabı: Takasbank Ödünç Piyasası uygulamasıyla bağlantılı olarak ödünç alınan kıymetin farklı bir ödünç işlemine konu olması durumunda Takasbank tarafından blokelenmesi. (DİBS işlemlerinde kullanılmayacaktır)
- RHNA Rehin Alınan Kıymetler Hesabı: Rehin alınan kıymetlerin rehin alan hesabına aktararak blokelenmesi
- RHNV Rehin Verilen Kıymetler Hesabı: Rehin alınan kıymetlerin rehin veren hesap altında saklanarak blokelenmesi.
- SERB Serbest Hesap: Tüm işlemlere açık.
- TEKA Transfer Edilecek Kıymetler Alt Hesabı Transfer edilecek kıymetlerin transfer gerçekleşene kadar aktararak blokelenmesi. (DİBS işlemlerinde kullanılmayacaktır)
- OPOZ Opoze alt hesabı: Opoze kaydı içeren kıymetlerin aktararak blokelenmesi. (DİBS işlemlerinde kullanılmayacaktır)
- FZKBOH Fiziki Bilinmeyen Ortak Hesabı: Fiziki olarak dolaşımda olan kıymetlerin izleneceği alt hesaptır (DİBS'ler için sadece TCMB altında bakiye bulunacaktır)

H. SİSTEMDE KULLANILACAK OPERASYONEL HESAPLAR

MKS'de üyeler tarafından gerçekleştirilecek işlemlere ilişkin olarak kullanılacak hesaplar bunların kullanım amaçları aşağıda yer almaktadır.

- **Portföy Yatırımcısı Saklama Hesabı:** Portföy Yönetim şirketleri ve Portföy Yönetim Yetkisi olan aracı kuruluşların yatırımcılarına ait portföylerdeki kıymetlerin saklanması amacıyla açılan hesaplardır.
- **Yatırım Fonu Saklama Hesabı:** Yatırım Fonlarına ilişkin kıymetlerin saklanması amacıyla kullanılan hesaplardır
- **AK Portföy Hesabı:** Aracı Kurum Portföylerinin izlenmesi amacıyla açılan hesaplardır.
- **Yatırım Ortaklığı Saklama Hesabı :** Yatırım Ortaklığı Portföylerine ilişkin kıymetlerin saklandığı hesaplardır .
- **DBDEPO hesabı:** DİBS'ler için kullanılacak havuz niteliğinde hesaplardır.
- **OMNIBUS hesabı:** Sadece DİBS'ler için kullanılacak ve sadece TCMB altında bulunacaktır. Alt hesapların toplamından oluşan, fakat alt hesap detaylarını vermeyen bir hesaptır. Bankaların TCMB nezdinde bulundurdıkları toplam DİBS bakiyesini gösterecektir.

I.DİBS ALIM SATIM İŞLEMLERİ

Aracı kuruluşlar, müşterileri ile yaptıkları DİBS alım-satım işlemlerini MKS'ye bildireceklerdir.

Müşteri hesaplarından yapılan alım satım işlemlerinde müşteri hesabı ile kurum DBDEPO veya portföy hesapları karşılıklı çalışacaktır.

Talimatlar işlem türüne göre PRSAT(Portföyden Satış), PRALS(Portföye Alış), IHSAT(İhale Satış), IHALS(İhale Alış), BRSAT(Borsa Satış), BRALS(Borsa Alış) müşteri ve DBDEPO/portföyde bakiye bulunması durumunda giriş veya onay aşamasında anlık olarak gerçekleşecektir.

EMKT sisteminin kapanması nedeniyle MKK nezdindeki DBDEPO hesabına kıymet aktarılamadığından gerçekleştirilemeyen alım satım işlemlerinin ertesi gün bildirilmesi durumunda, işlem tarihinin aslına uygun olarak girilebilmesi için geri tarihli işlem girişine imkan verilecektir. Geri tarih geri valör anlamı taşımayıp, bilgi amaçlı olacaktır.

İleri valörlü işlem girişi yapılamayacaktır.

J. KIYMET VİRMANLARINA İLİŞKİN İLKELER

- MKS nezdinde kaydi sermaye piyasası araçlarının hesaplararası transferi (virmanı) üyeler tarafından yerine getirilir.
- Yatırımcı hesapları arasında yapılan virmanlarda üyelere ait havuz hesapları kullanılmaz.
- Ödeme karşılığı olmayan virmanlar Merkezi Kaydi Sistem içinde gerçekleşir.

Virman Türleri;

- **Serbest Virman (SV):** Devir, ödünç verme ve hibe etme gibi çeşitli nedenlerle kişinin aynı üye veya başka üye nezdinde kendisine veya başkasına ait hesaplara nakit veya sair bir karşılık ve şarta bağlı olmaksızın aktarım yapması anlamındadır.
- Serbest Virmanlarda işlem bazında ayırım yapılacak olup kaynak bazında izleme yapılabilmesine imkan verecek uygulamalar mevcuttur. Bu çerçevede, özellikle SV türü virmanlarda kullanılmak üzere doğrudan virman ve karşı üye onaylı virman olmak üzere iki değişik virman uygulaması mevcuttur.

1. **Doğrudan Virman:** Karşı üyenin yatırımcı hesabına karşı üyenin herhangi bir müdahalesine gerek kalmaksızın virman yapılabilmesi doğrudan virman olarak adlandırılmaktadır. Doğrudan virman işlemlerinde üç değişik yöntemle virman yapılması mümkündür:

- a. Virman yapılabilmesi için hesap no girilmesinin yeterli olması.
- b. Hesap no girilmesi ve sistemin ad-soyad bilgisini ekrana getirmesinin ardından virman yapılması, hata olduğunda düzeltmenin gönderen kurum tarafından yapılması.
- c. Hesap no ve ad-soyad (veya sicil no) bilgisinin girilmesi ve sistemin kontrolü, hata olduğunda düzeltmenin gönderen kurum tarafından yapılması.

2. **Karşı Üye Onaylı Virman:** Gönderen üyenin karşı üyenin onayı sonrası yatırımcı hesaplarına virman yapılabilmesi karşı üye onaylı virman olarak adlandırılmaktadır. Karşı üye onaylı virman işlemlerinde üç değişik yöntemle virman yapılması mümkündür:

- a. Virman yapılabilmesi için hesap no girilmesinin ve alıcı üyenin onayının yeterli olması.
- b. Hesap no girilmesi ve sistemin ad-soyad bilgisini ekrana getirmesinin ardından alıcı kurum onayıyla virman yapılması, hata olduğunda düzeltmenin gönderen kurum tarafından yapılması.
- c. Hesap no ve ad-soyad (veya sicil no) bilgisinin girilmesi, sistemin ve karşı üyenin kontrolünün ardından alıcı kurum onayıyla virman yapılması, hata olduğunda düzeltmenin gönderen kurum tarafından yapılması.

- **Karma Virman:** Gönderen üyenin, karşı üyenin yatırımcı hesaplarına doğrudan virman yapabilmesi ya da gönderen üyenin karşı üyenin onayı sonrası yatırımcı hesaplarına virman yapabilmesi karma virman (doğrudan ya da karşı üye onaylı) olarak adlandırılır. Virman yapılabilmesi için karşı kurum hesap numarası girişi zorunludur. Virmanlanacak hesap için ad-soyad bilgisi girilmiş ve sistem kayıtları ile tutarlı ise işlem doğrudan virman şeklinde gerçekleşir. Ad-soyad bilgisi hatalı ya da sadece hesap numarası girilmiş ise işlem karşı üye onaylı virman şeklinde gerçekleşir. Hesabına virman gelen kurum hesaba ilişkin düzenleme yapamayıp işlemi onaylanabilir ya da reddeder.
- Karma Virman tüm kurumlar arası asgari tanımlanmış virman seçeneği şeklinde tanımlanır. Üyeler tercihleri doğrultusunda transfer politikalarından en az biri tanımlı olma koşulunu gözeterek karşı üyeye uygulamak istedikleri transfer politikalarını belirleyebileceklerdir. Her üye diğer alternatiflerden bir yada birkaçını üyeler bazında tanımlayabilir. Böylece, herhangi bir virman yapan üye karşı üye kodunu girdiği anda karşı üyenin hangi alternatif doğrultusunda virman işleminin yapılmasını istediğini öğrenip, ekranları ona göre kullanabilir. Üyelerin diğer üyelere hangi tür virman kabul edeceklerine ilişkin olarak virman politikaları belirlemeleri gerekmektedir. Belirlenen virman politikalarında yapılacak değişiklikler ancak bir gün sonra geçerli olur.
- Kıymet Transfer Politikaları ekranından tanımlanan Doğrudan Kıymet transfer politikası uygulaması Kıymet Transfer Alıcı Yatırımcı Politikaları menü adımı kullanılarak belirlenecek yatırımcı hesapları için uygulama dışı bırakılabilecektir.

Kullanıcı Limit Yetkisi Tanımlama

- Üye Kurum, Kullanıcısı için limit kontrolü uygulanmasına gerek görüldüğü hallerde günlük transfer limiti belirlenebilmektedir. Limit para cinsi, kıymet türü ve tutar detayında bir defaya mahsus olmak üzere Kullanıcı Limit Yetkisi Tanımlama ekranından belirlenir. Belirlenen tutarın aşımı veya kıymet türünün uyumsuz olması durumunda kullanıcının transfer yapması engellenir.
- İşlemi giren kullanıcının limiti, işlemin onaylanması sonucunda değişecek, kullanıcı limitini aşan miktarda giriş gerçekleştirmiş olsa bile onay sırasında sistem tarafından yapılan kontrol ile limitten daha fazla kıymet transferi yapılması mümkün olmayacak işlem limit aşımı hatası alacaktır.
- Karşı kuruma transfer edilen bir kıymetin transfer iptali ile bakiyenin tamamı iptal edilmişse kullanıcının limiti ilgili bakiye dahilinde artırılır. Parçalı gerçekleşen bir talimatın iptalinde limit artışı mümkün olmayacaktır.

Kullanıcı Talimat Yetkisi Tanımlama

- Transfer işlemini gerçekleştirecek kullanıcıların transfer yapabileceği alıcı üyelerin bir defaya mahsus olmak üzere Kullanıcı Talimat Yetkisi Tanımlama ekranından tanımlanması gerekmektedir.
- Sadece Kurum içine virmana yetkili olarak kısıtlı yetki verilmek istenen Kullanıcılara, bu ekranda kendisine ait Kurum Kodu yazılarak sadece kurum içi yetki verilebilmesi mümkündür. Aynı zamanda tek bir tanımla tüm üyelerin seçilmesi de sağlanmaktadır.
- İşleyiş giriş ve onay olmak üzere iki aşamalı tasarlanmış olup giriş kullanıcısının onay yetkisi olması halinde işlem giriş anında onaylanmaktadır. İşleyişin iki kullanıcı tarafından kontrolü isteniyorsa iki farklı kullanıcıya giriş ve onay yetkisi tanımlanmalıdır.
- Doğrudan yapılan virmanlar aynı zamanda hesap alternatifi ve limitli özellikler içerebilir. Alıcı üye tarafından, gönderen üye bazında günlük işlem bazında YTL tutarı limitleri ve kıymet bazında nominal limitleri tanımlanabilir. Ayrıca gönderen kurum tarafından giriş yapan kullanıcısı bazında limit belirlemesi yapılabilir. Doğrudan Virman'da, virmanın gerçekleşmesi durumunda MKK tarafından gönderen ve alıcı üyeye anında bilgi verilir.

- Kıymet transferi ancak yatırımcının SERB alt hesabından mümkün olmaktadır.
- Devir işleminin gerçekleşmesinden sonra gönderen ve alıcı üyeye gerçekleşme bilgisi gider.
- Gerçekleşmemiş talimatlar veya kısmi gerçekleşmiş talimatların kalan kısmı, Gönderen Üye tarafından iptal edilebilir. İşlem Alıcı Üye onayına sunulmamışsa sadece gönderen üyeye, alıcı üye onayına sunulmuş ise hem gönderen hem alıcı üyeye işlemin iptal edildiği bildirilir.
- Gerçekleşmiş virmanlara ilişkin iptal talebi virmanı gönderen kurum tarafından iletilebilecek, karşı kurumun ilgili bildirimi onaylaması ile gerçekleşen kısım için ters virman kaydı oluşacaktır.
- Virman girişi sırasında devir nedeni bildirimi zorunludur. Seçilebilecek devir nedenleri; Devir, Hibe ve Miras şeklinde belirlenmiştir.
- Virman talimatlarında talimat öncelikleri değiştirilebilir ve üyelerin belirleyeceği öncelikler esas alınır.
- Son saat uygulaması vardır. Son saate kadar gerçekleşmeyen talimatlar iptal edilmektedir.
- Başlangıç saat uygulaması vardır. Başlangıç saatine kadar talimat işleme sokulmamaktadır.
- Talimat parçalı olarak gerçekleştirilmektedir.
- Talimat türlerinin kabulü ve yatırımcı ad/soyadının görüntülenmesi üye bazında parametriktr. Üye, hangi üyeden hangi talimat türlerini kabul ettiğini veya hangi üyenin kendi yatırımcı ad/soyadını görebileceğini belirleyebilmektedir.

K-EMKT Sistemi Üzerinden Gerçekleştirilecek Depo Devirleri :

- Hem EFT/EMKT, hem de MKK üyesi olan Bankalar, ayrıca Aracı Kurumlar MKK'nın şubesi olarak EFT/EMKT sistemine tanımlanacaktır. MKK nezdinde şube kodu olarak, Bankalar için EFT kodları, Aracı Kurumlar için ise Takasbank nezdinde kullandıkları şube kodları kullanılacaktır.

EMKT sistemi üzerinden gerçekleştirilecek depo devirleri, MKK sisteminden çıkışlar ve MKK sistemine yapılacak giriş işlemleri olarak ikiye ayrılmaktadır.

1- MKK Sisteminden Çıkışlar:

- Aracı kuruluşlar MKK sisteminde, kendi portföylerinde veya yatırımcı hesaplarında bulunan kıymetlerin TCMB nezdindeki kendi veya bir başka Bankanın deposuna devir işlemlerini MKK sistemi üzerinden EMKT sistemini kullanarak gerçekleştirileceklerdir.
- Aracı kuruluşlar TCMB nezdinde bulunan depolara kıymet devir işlemlerini MKK sisteminde bulunan "Depo Devri " ekranları vasıtasıyla, AKTR-ISTE mesajı oluşturarak gerçekleştireceklerdir. AKTR-ISTE mesaj gönderimi giriş ve onay olmak üzere iki aşamalı olacaktır.
- MKK sisteminden yapılacak çıkış işlemleri doğrudan yatırımcı hesaplarından yapılabileceği gibi DBDEPO veya portföy hesabından da yapılabilecektir.
- Bankalar kıymet devirlerini, TCMB nezdindeki kendi depo hesaplarına yapabilecekleri gibi bir başka bankanın depo hesaplarına da yapabileceklerdir.

- İMKB işlemleri sonucunda oluşan Takas borcunun MKK sistemindeki portföy ve/veya yatırımcı hesaplarından kapatılmak istenmesi halinde, Aracı Kurum veya Banka MKK sistemi üzerinden EMKT sistemini kullanarak kıymetlerin Takasbank'ın TCMB nezdindeki ilgili depo hesabına depo devredecek ve Takasbank sisteminde borç kapatacaklardır.

2- MKK Sistemine Girişler:

- TCMB nezdinde depo hesabı bulunan bir Bankanın, MKK sistemindeki kendi hesabına veya bir başka Aracı Kuruluşun portföy hesabına yada doğrudan yatırımcı hesabına kıymet virmanı yapmak istemeleri halinde EMKT sistemi kullanılacaktır.
- Aracı Kurumlar ve Bankalar Takasbank nezdindeki hesaplarında bulunan kıymetleri MKK sistemindeki kendi veya başka bir kurumun hesabına aktarmak istemeleri durumunda Takasbank sistemi üzerinden EMKT sistemi kullanılarak depo devri gerçekleştirileceklerdir.
- İMKB işlemleri sonucunda oluşan takas alacaklarının yatırımcı hesaplarına veya Aracı Kuruluş portföy hesabına aktarılmak istenmesi halinde EMKT sistemi üzerinden Takasbank deposundan MKK'nın deposuna depo devri yapılacaktır.
- EMKT sisteminden MKK sistemine yapılan kıymet virmanları için gönderilen mesajda, yatırımcı hesap numarasının belirtilmesi halinde doğrudan yatırımcının hesabına kıymet girişi gerçekleştirilebilecektir. Yatırımcı hesap no belirtilmediği veya belirtildiği halde alan şube kodunda tanımlı olmaması halinde ise alan üyenin DBDEPO hesabına kıymet girişi gerçekleştirilecektir.
- EMKT sistemi üzerinden MKK'nın TCMB nezdindeki depo hesabına aktarılan kıymetlerin MKK sisteminde üye hesaplarına yansıtılmasında üyelerin üç değişik seçeneği bulunmaktadır:
 - 1- Aracı Kuruluş, MKS'de DİBS Transfer parametresini **“0-Tüm Gelenler DBDEPO'ya Alınsın”** olarak tanımlarsa; gelen kıymetlerin doğrudan müşteri hesaplarına girişi engellenecektir. Bu durumda doğrudan müşteri hesaplarına aktarılmayan kıymetler üyenin DBDEPO hesabına girecektir. Bu AKTR-BILD mesajları (doğrudan müşteri hesaplarına yansımayan) içerikleri kontrol edilebilecek şekilde **“Üye Gelen Depo Devir Onay / İade Ekranında”** kullanıcılara görüntülenecektir. Üye bu ekran üzerinde gerekli gördüğü kontrolleri (maliyet, edinim tarihi, alan hesap no ve isim gibi) yaparak;
 - a- **“Hesaba Aktar”** seçeneği ile DBDEPO'ya girilmiş olan kıymetlerin mesajda belirtilen müşteriye ait hesaba aktarımını gerçekleştirebilecektir.
 - b- **“İade için AKTR-ISTE Talimatı Oluştur”** seçeneği ile alan üye tarafından kabul edilmeyen ve gönderen Bankaya iade edilmesi istenilen kıymetler için AKTR-BILD mesajındaki bilgiler doğrultusunda AKTR-ISTE mesajı oluşturması sağlanır.
 - 2- Aracı Kuruluş, MKS'de DİBS Transfer parametresini **“1-Kendi Kurumumdan Gelenler Hesaba, Diğerleri DBDEPO'ya Alınsın”** olarak tanımlarsa; bu durumda kendi kurumundan devredilen kıymetler ilgili hesaplara müdahalesiz kaydedilecek, diğer kurumlar tarafından gönderilen kıymetler üyenin DBDEPO hesabına girecektir. Bu AKTR-BILD mesajları (doğrudan müşteri hesaplarına yansımayan) içerikleri kontrol edilebilecek şekilde **“Gelen Depo Devir Onay ve İade”** ekranında kullanıcılara görüntülenecektir. Üye bu ekran üzerinde gerekli gördüğü kontrolleri (maliyet, edinim tarihi, alan hesap no ve isim gibi) yaparak;
 - a- **“Hesaba Aktar”** seçeneği ile DBDEPO'ya girilmiş olan kıymetlerin mesajda belirtilen müşteriye ait hesaba aktarımını gerçekleştirebilecektir..
 - b- **“İade için AKTR-ISTE Talimatı Oluştur”** seçeneği ile alan üye tarafından kabul edilmeyen ve gönderen Bankaya iade edilmesi istenilen kıymetler için AKTR-BILD mesajındaki bilgiler doğrultusunda AKTR-ISTE mesajı oluşturması sağlanır.

3- Aracı Kuruluş, MKS’de DİBS Transfer parametresini “**2-Tüm Gelenler Hesaba Alınsın**” olarak tanımlarsa; bu devredilen kıymetler ilgili hesaplara onaya gerek kalmaksızın giriş yapılacak, müşteri hesaplarına aktarılmayan kıymetler üyenin DBDEPO hesabına girecektir.

a- “Hesaba Aktar” seçeneği ile DBDEPO’ya girilmiş olan kıymetlerin mesajda belirtilen müşteriye ait hesaba aktarımını gerçekleştirebilecektir..

b- “İade için AKTR-ISTE Talimatı Oluştur” seçeneği ile alan üye tarafından kabul edilmeyen ve gönderen Bankaya iade edilmesi istenilen kıymetler için AKTR-BILD mesajındaki bilgiler doğrultusunda AKTR-ISTE mesajı oluşturması sağlanır.

Alan üye tarafından iade edilmeyen veya alan bilgilerindeki eksiklik nedeniyle doğrudan müşteri hesabına yansıtmadığı kıymetler üyenin DBDEPO hesabına kalacaktır. Üyeler bu kıymetleri müşteri hesaplarına, kıymet virmanı veya alım –satım işlemleri ile yansıtabileceklerdir.

- Hesaba doğrudan aktarımlar sırasında sistem tarafından sadece hesap numarası kontrolü yapılacak, isim alanının boş olması veya hesap sahibinden farklı bir isim olması durumu gözardı edilecektir.
- “Gelen Depo Devir Onay ve İade” ekranında raporlanan kayıtlar kullanıcılar tarafından onaylanmadığı veya iade edilmediği takdirde gün sonunda sistemden silinecek ve raporda listelenen mesajlarla ilgili olarak gelen kıymetler üye DBDEPO’larında kalacaktır.
- TCMB nezdindeki MKK deposuna devir işlemi gerçekleştiği halde mesajdaki bazı alanların (şube kodu vb.) MKK sistemine uyumlu olmaması halinde, bu mesajlar MKK sistemine yansımayacaktır. MKK sistemine gelen fakat MKK sistemine yansıtılamayan AKR-BILD mesajları ile gelen kıymetler, MKK tarafından gönderen Bankaya iade edilecektir.

L. REHİN/TEMİNAT İŞLEMLERİNE İLİŞKİN İLKELER

- Rehin / Teminat işlemlerinde kıymetler, hukuki kararların sağlıklı olarak verilebilmesini sağlamaya yönelik olmak üzere her aşamada ilgili hukuki durumu yansıtacak şekilde ayrı ayrı izlenmekte ve blokaja tabi tutulmaktadır.
- Rehin/Teminat uygulaması giriş ve çıkış işlemleri gönderen üye giriş ve onayı, alan üye kabul giriş ve kabul onayı olmak üzere 4 aşamalı tasarlanmıştır. Gönderen üye giriş kullanıcısının onay yetkisi varsa işlem giriş anında onaylanacaktır. Alan kurumun ilk kabulcüsünün kabul onay yetkisi varsa ilk kabul anında işlem onaylanacaktır. Rehin gönderen ve alan aynı kurum ise işlem aşamalarına ilişkin tüm yetkinin tek bir kullanıcıya tanımlanması ile işlemin sadece giriş aşamasında sonuçlanması sağlanabilecektir. İşleyişin kontrollü bir şekilde birden fazla kullanıcı tarafından gerçekleştirilmesi amaçlanıyorsa tüm işlem aşamaları yetkilerinin farklı kullanıcılara tanımlanması gerekecektir.
- Talimat üzerindeki miktar parçalı olarak yatırımcının TEKA hesabında blokeye alınır.
- Rehne ilişkin tüm bakiye TEKA hesabına aktarıldığında işlem rehin alan üye ilk kabulüne sunulur. Alan kurum tarafından işlem onayıyla birlikte kıymetler rehin alan kurum saklama hesabının RHNA alt hesabına aktarılır.
- İşlem sonuçları her iki kuruma bildirilir.
- Kıymet transfer politikaları aracılığı ile Kurumlar arası yatırımcı ad/soyad görüntülensin seçeneği seçilmiş ise gönderen kurum tarafından bildirilen alan kurum hesap numarasına ilişkin ad , soyad veya ünvan bilgisi gönderen kuruma gösterilmektedir.

1) Aracı Kurumun Özkaynağından Kredi Kullandırılması veya Açığa Satış Rehninin Alınması

a. Özkaynak/Kredili Menkul Kıymet'in Rehne Verilmesi/Çözülmesi

- Özkaynak veya Kredili Menkul Kıymet'in Teminata Verme/Çözme işlemleri yatırımcının serbest alt hesabı ile Aracı Kurumun portföy hesabı altında bulunan Rehin Alınan Kıymetler alt hesabı arasında yapılan kıymet transfer işlemlerini içermektedir.
- Kredi kullanan yatırımcı hesabının altında açılan Rehin Verilen Kıymetler alt hesabı da (RHNV)da kullanılabilir. Rehin veren üye ve hesap ile saklama üye ve hesap aynı ise ilgili kıymetler RHNV hesabına aktarılmaktadır.
- İşlem tesis edilirken R/T işlem nedeni olarak Özkaynak veya Kredili Menkul Kıymet birlikte veya ayrı ayrı izlenebilir. açıklaması iletilerek işlemlerin uygulamayla bağlı olarak ayrı detayda raporlanması mümkün olmaktadır.

b. Rehindeki Kıymetin Satışı

- Teminata bulunan kıymetlerin satış işlemleri sisteme bildirilir.
- İşlem diğer işlemler gibi giriş ve onay olmak üzere iki aşamalı olarak tasarlanmıştır. Talimat onaylandığında rehindeki kıymetler, satış yapılan hesaba aktarılır.
- Sistemde iki türlü satış işlemi mümkündür:

i. Yatırımcının Satışı

Yatırımcının kredi borcunu kapatmak veya azaltmak amacıyla kredili menkul kıymetini veya özkaynakta bulunan kıymetini satması mümkündür. Bu durumda kıymetlerin Aracı Kurumun portföy altındaki Rehin Alınan Kıymetler hesabından yatırımcının hesabına aktarılması sağlanmalıdır. Bu uygulama rehin çıkışı şeklinde sağlanır.

ii. Aracı Kurumun Satışı

Kredinin muacceliyeti durumunda Aracı Kurum yatırımcının rehinde bulunan kıymetlerinin satışını isteyebilir. Bu durumda talimatın onayı durumunda, Aracı Kurum'un portföy altındaki Rehin Alınan Kıymetler hesabından Portföyün serbest alt hesabına aktarılır (veya kredi kullanan yatırımcı hesabının altındaki Rehin Verilen Kıymetler hesabından Aracı Kurum'un portföy hesabına aktarılır). Bu uygulama rehin satış işlemleriyle sağlanır.

c. Rehindeki Kıymetin Portföye Alınması

- Kredinin muacceliyeti nedeniyle Aracı Kurum, yatırımcıya ait rehinli kıymetlerin aracı kurum portföyüne devrini isteyebilir. Bu durumda Aracı Kurum'un portföyü altındaki Rehin Alınan Kıymetler hesabından (veya yatırımcının Rehin Verilen Kıymetler hesabından) Aracı kurumun portföy serbest alt hesabına kıymetler onayla birlikte aktarılır. İşlemin iptali aynı gün içinde olmak kaydıyla ve gerekli bakiyenin serbest hesapta bulunması durumunda mümkündür. Bu uygulama rehin satış işlemleriyle sağlanır.

2) Banka Kredisi Kullanılması

Banka Kredisi: Aracı kurumun müşterileri için kendi adına banka kredisi kullanmasıdır.

a. Rehin Verme (Rehin Giriş)

- Aracı kurumdaki yatırımcının serbest alt hesabından ilgili bankanın portföyü altındaki Rehin Alınan Kıymetler hesabına yatırımcı numarası ile birlikte aktarılır. Bu aktarımın işleyişi bir kurum tarafından yapılan giriş işleminin karşı üye tarafından onaylanması suretiyle gerçekleştirilir.

b. Rehin Çözme (Rehin Çıkışı)

- Banka'nın portföyü altındaki Rehin Alınan Kıymetler hesabından Aracı kurumdaki yatırımcının serbest alt hesabına aktarılır. Bu aktarım karşı üye Onayıyla gerçekleştirilir. Bu işlemin en önemli farkı bu virman türünde de ekranı hazırlayanın aracı kurum olması, onaylayanın banka olması, işlemin bankadan aracı kuruma yapılmasıdır.

c. Rehindeki Kıymetin Satışı

i. Yatırımcının Satışı

Yatırımcı satış yapmak isterse banka üzerinden satış yapamayacağından, talebini aracı kuruma iletir.

ii. Bankanın Satışı

- Kredinin muacceliyeti durumunda Banka, rehin aldığı kıymetlerin satışını isteyebilir. Bu durumda talimatın onayı durumunda, Bankanın portföy altındaki Rehin Alınan Kıymetler hesabından portföyün serbest alt hesabına aktarılır.
- Aracı kurumun kredi borcunu ödemeyen yatırımcı ile ilgili olarak bankaya bilgi vermemesi durumunda satılan miktar oransal olarak teminat veren yatırımcı alt hesaplarından düşülür. Satış yatırımcı ayırımı olmaksızın kıymet bazında olabileceği gibi (oransal olarak hesaplardan eksiltme), yatırımcı bazında da (aracı kurum-bankanın tüm bilgileri detaylı olarak girebilecek şekilde işlem yapabilecek durumda olmaları) olabilir.

d. Rehindeki Kıymetin Portföye Alınması

- Kredinin muacceliyeti nedeniyle Banka, yatırımcının rehindeki kıymetlerinin kendi portföyüne devrini isteyebilir. Bu durumda Bankanın portföyü altındaki Rehin Alınan Kıymetler hesabından Bankanın portföy serbest alt hesabına kıymetler onayla birlikte aktarılır. Devir; yatırımcı ayırımı olmaksızın kıymet bazında olabileceği gibi (oransal olarak hesaplardan eksiltme), yatırımcı bazında da (aracı kurum-bankanın tüm bilgileri detaylı olarak girebilecek şekilde işlem yapabilecek durumda olmaları) olabilir.
- Aracı Kurum ve Banka, banka portföyü altında izlenen Rehin Alınan Kıymetler Hesabının detayını anlık olarak görebilirler. Gerek portföye almak, gerekse satış durumu gibi bankanın rehinli kıymetler hesabından yapılan ve aracı kurum yönlü olmayan her çıkış, anında uyarı olarak aracı kuruma gönderilir. Ayrıca, aracı kurum her an itibarıyla bankadaki rehinli kıymetler hesabında kendisine ilişkin bilgileri raporlayabilir.
- İşlemin iptali aynı gün içinde yapılmak şartıyla ve gerekli bakiyenin serbest hesapta bulunması durumunda yapılabilir.

e. Rehindeki Kıymetlerin Yatırımcı Adetlerinin Düzenlenmesi

- Muacceliyet nedeniyle rehindeki kıymetlerin bankanın satışı veya portföye alması nedeniyle yatırımcı hesaplarından oransal olarak düşülmesi durumunda kayıtların doğruluğunun sağlanmasını, bir başka ifade ile geride kalan teminatların hangi yatırımcılara ait olduğunun belirlenmesini sağlamak amacıyla kullanılır. Bunun için, aracı kurum değişikliği öğrendiği anda bankaya kayıtlarını düzeltmesi amacıyla bildirimde bulunur. İlgili aracı kurum tarafından rehinli hesap bilgileri düzenlenmesi yapılana kadar rehin çözme işlemi yapılması söz konusu değildir.

f. Rehindeki Kıymetlere İlişkin İtfa ve Kupon Ödemeleri

- Rehinli kıymetlere ilişkin itfa ve kupon ödemesi işlemleri kıymetlerin saklandığı hesaplar üzerinden gerçekleştirilir.

M. YATIRIMCI İŞLEMLERİ

Yatırımcı Hesapları Üzerinde İşlem Yetkisine İlişkin Esaslar;

- Yatırımcıların İnternet ve Çağrı Merkezi seçenekleri ile MKK tarafından kendilerine verilecek sicil ve şifre bilgilerini kullanarak hesaplarına ilişkin bilgi almaları mümkündür.
- Yatırımcı hesapları üzerinde işlem yapma yetkisi sadece üyelere tanınmış bir yetki olup, yatırımcılar kendi hesapları üzerinde herhangi bir işlem gerçekleştiremezler.

N. İŞLEM YASAKLARI, ÜYE FAALİYETLERİNE İLİŞKİN KISITLAMALAR, KIYMET BAZINDA İŞLEM DURDURULMASI

1) Yatırımcı İşlem Yasağı

- SPK tarafından yatırımcıya ilişkin yasaklama kararı bildirilmesini müteakip, MKK kayıtları sorgulanarak ilgili sicile yasaklı kodu işlenir. Sicilin yasaklanması ile tüm üyelere mesaj kaydı gönderilir. Sicil yasaklanırken SPK ve ilgili mahkeme kararı işlenerek ihtiyaç halinde raporlanabiliyor olması sağlanır. Yasaklamanın geçici ya da sürekli olduğu bilgisi de yer alır.
- MKK kayıtlarında bulunmayan kişi ya da kurumların işlem yasaklısı olması durumunda SPK tarafından bildirilen bilgiler, (Ad, Soyad/ Ünvan, TC. Kimlik No, Baba adı, anne adı, doğum yeri, doğum tarihi Vergi no vb.) MKK kayıtlarına, sicili olmayan yasaklı kaydıyla işlenir. Daha sonra ilgili şahıs ya da kurumların MKK kayıtlarına dahil olması halinde, sicili bulunan yasaklı yatırımcılar için uygulanan yönetime tabi olur.
- MKK kayıtlarında sicile yasaklı kodu işlenmesiyle, yatırımcının tüm hesaplarındaki kıymetleri ve hacizli kıymetler de dahil olmak üzere yasaklı hale getirilir. Yasaklı hale gelen kıymetlerin transferine izin verilmez. Yasaklı yatırımcı işlem bildirimleriyle ilgili bilgiler, SPK'ya raporlanır.
- Yasaklı yatırımcının kredili işlemleri nedeniyle yatırımcı detayıyla izlenen teminata ya da rehne konu kıymetlerine, SPK tarafından virman amacıyla verilen süre kaydı işlenir. (1 ay) Belirtilen sürenin dolmasıyla kıymetler yasaklı hale getirilir. SPK'dan ek bir bildirim yapılmadıkça yasaklı kaydı değişmez.
- Yasaklı yatırımcı hesaplarında bulunan ve suça konu olmayan kıymetler için Kurul izni alınması durumunda; Kurul'dan gelen bilgiler dahilinde kıymetler, yasağına hale getirilir. SPK tarafından virman işleminin yapılması için verilen sürenin izlenmesi amacıyla verilen süre de (1 ay gibi) kıymet kaydına işlenir. Yatırımcı hesabından kıymetlerin çıkışında süre kaydı silinecektir. Kıymetlerin yatırımcının kendisine ait başka bir hesabına aktarılması halinde, süre kaydıyla birlikte aktarılır. Sürenin dolması halinde kıymet kayıtları tekrar yasaklı hale getirilir.
- Yasaklı yatırımcıların, teşkilatlı piyasalar dışındaki işlemleri engellenmediği için virman yapması mümkündür. Virmanlanan kıymetler, teşkilatlı piyasa işlemlerinde kullanılmaması için yasaklı koduyla aktarılır. Yasaklı yatırımcı hesabından yasağına başka bir şahıs hesabına virmanlanan kıymetlerle, yasaklı yatırımcı bağlantısı sağlanarak yatırımcı yasağının kalkması halinde kıymet kaydının da yasağına hale getirilmesi sağlanır. Yasaklı kodlu kıymetler EMKT transferi yolu ile TCMB nezdindeki depolara aktarılamazlar.
- Yasaklı hesabın müşterek olması halinde, SPK'dan alınacak aktarım izninin MKK'ya iletilmesiyle birlikte, hesaba müşterek olan diğer yatırımcıya ait kıymetlerin farklı bir hesaba aktarılması mümkündür.
- Yasağın kaldırılması bilgisi SPK tarafından MKK'ya iletilildiğinde sicil tekrar yasağına hale getirilir.

2) İşlemleri Durdurulan Kıymetler

a)İMKB’de İşlemlerin Durdurulması

- Üyelere, İMKB’de işlem gören kıymetlerden geçici ya da sürekli olarak işlemleri durdurulanlara ilişkin bilgiler içeren raporlar verilecektir.

b)MKK İşlemlerinin Durdurulması

- Herhangi bir nedenle (SPK talepli olabilir) MKK kayıtlarındaki işlemlerin engellenmesi durumunda kıymetler üzerinde işlem yapılmasının engellenmesi mümkündür.

3) Aracı Kuruluş Faaliyetlerine İlişkin Kısıtlamalar

- Aracı kuruluş işlemlerinin faaliyetlerinin SPK tarafından durdurulması ile üyenin MKK sistemine bağlanarak kayıtlar üzerinde değişiklik yapması engellenir. Üyenin işlem durumu üye kod tanımlamalarında yer alır.
- Faaliyetlerinin durdurulmasından yeniden faaliyete geçme, tedrici tasfiye veya iflas kararına kadar aracı kurumun MKK nezdindeki kayıtları, bunlar tarafından bildirilen diğer bir üyeye, bu bildirimin yapılmaması durumunda devralma talebinde bulunan bir üyeye, bildirimde bulunulmaması ve/veya diğer üyeler tarafından talep olmaması hallerinde ise, MKK’nın bildirimi üzerine Kurulca re’sen belirlenecek üyeye geçici olarak devredilir.
- SPK talimatları doğrultusunda MKK tarafından yetkilendirilecek bir üye tarafından yapılır.Üyenin MKK sistemine bağlanarak sadece raporlamaları kullanabilmesi mümkündür.
- Hakkında iflas kararı verilmiş aracı kuruluşun işlemlerine ilişkin işlemler iflas idaresince verilecek talimatlar doğrultusunda MKK tarafından yetkilendirilecek bir üye tarafından eliyle yerine getirilir.
- Üye hakkında tedrici tasfiye kararı verilmesi halinde tedrici tasfiye işlemleri Yatırımcıları Koruma Fonu (YKF) tarafından yürütüleceğinden üyenin işlem durumu değiştirilerek üye işlemlerinin YKF tarafından yapılabilir olması sağlanır.
- Sermaye piyasası faaliyetlerini tasfiye eden aracı kuruluşların kayıtları, bunlar tarafından bildirilen diğer bir üyeye, bu bildirimin yapılmaması durumunda devralma talebinde bulunan bir üyeye, bildirimde bulunulmaması ve/veya diğer üyeler tarafından talep olmaması hallerinde ise, MKK’nın bildirimi üzerine Kurulca re’sen belirlenecek üyeye geçici olarak devredilir.

O. HUKUKİ İŞLEMLER

1)Haciz İşlemleri

Kaydileştirme Tebliği değişikliği doğrultusunda gerçekleştirilecek haciz ve hertürlü tedbire ilişkin uygulama esasları aşağıda yer almaktadır:

A. Hareketsizleştirmeye ve söz konusu teyide ilişkin şekil, usul ve esaslar;

- Adli veya idari merciler tarafından, haciz ve tedbir taleplerinin doğrudan MKK'ya da bildirilmesi halinde, MKK tarafından yatırımcı hesabının durumu, şu an sistemde mevcut olan “MKK’da işlem yapamaz” statüsü kullanılarak hareketsizleştirilir, bu şekilde hesaba kıymet giriş ve çıkışları engellenir. Hareketsizleştirme anından önce sisteme girilmiş olan talimatlar iptal edilmez, sonuçlanır.
- İşlem tesisine esas teşkil edecek hak sahipliği durumunu teyit etmek için yatırımcının kıymetlerinin bulunduğu ilgili üyelere, yatırımcının hesaplarının haciz sebebiyle hareketsizleştirildiği bildirimi yapılır ve müteakip olarak derhal, MKK tarafından söz konusu kayıtların MKK kayıtlarıyla eş olup olmadığını soran bir yazı gönderilir. Kayıtlar mutabık ise teyit yazısının, kayıtlar mutabık değil ise bu durumu gösterir detayların ve mevcut haksahipliğine ilişkin kıymet ve bakiye bilgilerinin yer aldığı yazının, en

kısa sürede MKK'ya gönderilmesinin gerektiği, yazılı olarak ve ayrıca elektronik posta yolu ile şirket yetkilisine ve Kullanıcılarına ihtar edilir.

- Yazının alınması ile birlikte Üye kullanıcıları tarafından, hareketsizleştirilen hesaplara ilişkin MKK kayıtlarının son durumu raporlanır, üyenin kendi kayıtları ile mutabık olunması durumunda, söz konusu teyit yazısı vakit kaybetmeden MKK'ya faks yolu ile iletilir.
- İlgili üyeden hak sahipliğinin son durumunu gösterir teyit alınmasını müteakip, bu doğrultuda MKK kayıtları üzerinde haciz işlemi tesis edilir.

B. MKK kayıtları ile Üye kayıtları arasında mutabakat bulunmaması durumunda;

- MKK kayıtları ile Üyenin kendi kayıtları arasında farklılıkların bulunması durumunda, Üye sözkonusu farklı işlem detaylarını da içeren yazıyı MKK'ya faks ve e-posta yoluyla iletir.
- Üyenin söz konusu kayıtları MKK sistemine yansıtabilmesini sağlamak amacıyla, güncelleme işlemine münhasır olmak üzere, hesap hareketsizleştirme sonucunu veren "MKK'da işlem yapamaz" statüsü geçici olarak "Normal işlem yapılabilir" konumuna getirilir. Bu şekilde Üyeye işlem kayıtlarını güncellemesi için belirli bir süre tanınır. Güncelleme işlemi sonunda hesaplar tekrar hareketsiz hale getirilir.
- İşlemlere ilişkin raporlamalar yapılarak karşılaştırma yapılır. Yapılan kayıt güncelleme işleminin ardından kayıtlar uyumlu ise, hesabın hareketsizlik durumunda bir değişiklik olmaksızın haciz işlemi MKK tarafından gerçekleştirilir. Haciz işleminin ardından hesapların işlem durumu normal hallerine getirilerek işlem sonlandırılır.
- Sözkonusu teyit veya hesaplarda mutabık olunmadığına ilişkin cevap ile güncelleme işleminin yapılacağı saat bilgilerinin yer aldığı yazı; Kullanıcılar ve Şirket yetkilisi tarafından imzalanarak şirket kaşesini de içerir şekilde MKK'ya derhal iletilir.
- MKK tarafından üyeden talep edilen hak sahipliği durumu teyidinin, izleyen iş günü saat 12:00'ye kadar üye tarafından MKK'ya bildirilmemesi durumunda MKK kendi kayıtlarında görünen kıymetler üzerinde haciz işlemi tesis eder.

C. Hareketsizleştirme bildirimi ve hak sahipliği bilgisi mutabakat sorgusunda yer alacak detaylar

- Hukuki işlemin türü; muhafaza tedbiri, ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz, haciz,
- Bildirimi yapan kurum; İcra dairesi, Vergi dairesi, Mahkeme
- Dosya adı/numarası
- Hukuki işleme konu yatırımcı bilgileri; ad soyad/unvan, sicil no, diğer kimlik bilgileri
- Hukuki işleme konu yatırımcının hareketsizleştirilen hesap bilgileri

D. Hak sahipliği bilgisi teyit ve mutabakat kayıtlarına ilişkin bildirimde yer alacak detaylar

- Yatırımcının mevcut kıymet ve bakiye bilgilerinin MKK kayıtları ile mutabık olduğuna ilişkin açıklama
- Yatırımcı haksahipliğine ilişkin mutabakatı gösterir üye kayıtları/ müşteri bakiye raporu
- Hukuki işleme konu yatırımcının üyede MKK'dan farklı olarak yer alan mevcut kıymet ve bakiye detayları
- Yatırımcı haksahipliğine ilişkin farklı kayıtları gösterir üye kayıtları/müşteri bakiye raporu
- Üye kayıtlarının MKK'da güncelleneceği zaman dilimi; (11:00-12:00 gibi)
- Kullanıcıların ve Şirket Yetkilisinin imzaları, Şirket Kaşesi

3) İflas İşlemleri

a. Aracı Kurum İflası

- İflas kararının ilgili İflas Müdürlüğünce bildirilmesi ile birlikte, aracı kurumun işlem durumu iflas şeklinde düzenlenerek aracı kurumun MKK kayıtları üzerinde yapacağı tüm hareketler engellenir.
- İlgili üye adına oluşan tüm kayıtlar, (alacaklı, borçlu hesaplar, alacak ve borç miktarları gibi) İflas dairesine raporlanır. İflas masasının incelemenin sonucunda, kendisine yapılan başvurular dahilinde yatırımcı hesaplarındaki kıymetlerin, aktarımına ilişkin talimatları iflas eden aracı kurum tarafından iflas kararından önce bildirilen diğer bir üyeye, bu bildirimin yapılmaması durumunda devralma talebinde bulunan bir üyeye, bildirimde bulunulmaması ve/veya diğer üyeler tarafından talep olmaması hallerinde ise, MKK'nın bildirimi üzerine Kurulca re'sen belirlenecek üyeye geçici olarak devredilir. İlgili üye kodu açıklamasına iflas masası kaydı işlenerek işlemlerin iflas amaçlı yapıldığı anlaşılır.
- Tedrici tasfiye işlemlerinde aktarım kararı ve bilgileri Yatırımcıları Koruma Fonu tarafından iletilir.
- Aracı kurum hesabındaki tüm bakiyenin sıfırlanması ile birlikte üye işlem durumu tasfiye kaydıyla pasif hale getirilir.
- Aracı kurumun portföyüne (sicili ile bağlantılı) ait bakiyeleri yatırımcı iflası kapsamında değerlendirilmektedir.

b. Yatırımcı İflası

- İflas kararının MKK'ya iletilmesi ile birlikte yatırımcının siciline İflas kaydı düşülerek tüm hesaplarının hareketi engellenir. İflas edenin alt hesaplarındaki kıymetler geldikleri yerin iz kaydı yaratılarak serbest hesaba döndürülür ve bloke edilerek iflas masasının tasarrufuna verilmiş olur. İflas masasına hak sahipliklerine ilişkin gerekli bilgiler verilir.
- Yatırımcı hesaplarının bulunduğu tüm üyelere bilgi verilir. İlgili yatırımcının teminat ya da rehinli kıymetlerinin olması halinde ilgili üyeler de bu kapsama dahil olur.
- İflas dairesi tarafından yapılacak bildirimler dahilinde hareketsiz hesaplardan MKK tarafından aktarımlar yapılır. İtfa ve kupon ödemesi işlemlerinde kullanılmak üzere İflas dairesi için Takasbank bünyesinde cari hesap açılır. Aktarılabacak itfa ve kupon ödemeleri için iflas müdürlüğü tarafından ayrı hesap bildirimi yapılması halinde bakiyenin bildirilen hesaba aktarımı ayrıca sağlanır.
- İflas kaydı işlenmiş bir sicile ilişkin iflas kaydının kaldırılması halinde sicil kaydı eski durumuna getirilir.

4) Külli Halefiyet İşlemleri

a. Aracı Kuruluş Devir İşlemleri

- MKK kayıtlarında mevcut olan bir ya da birden fazla aracı kuruluşun yine MKK sisteminde yer alan diğer bir aracı kuruluş devri durumunda devir işlemleri, takas işlemlerinin tamamlanabilmesi amacıyla, devrolan üyenin Borsada işlem yaptığı son günün takas işlemlerinin tamamlanmasının ardından gerçekleştirilir.
- İşlem, devrolan üyenin bünyesinde yer alan hesaplardaki kayıtların, devralan üye altına aynen olduğu gibi aktarılması şeklinde yapılır. Teminat ve rehin kayıtları da aynen aktarılır.
- Devir işleminin gerçekleştiği akşam, devrolan üye altında yer alan tüm hesaplar ve bakiyeler, alt hesap detayıyla birlikte sicil numarasını içerir şekilde listelenir. Devralan üyenin listedeki hesaplar için kendi bünyesinde kullanılacak hesap alanını doldurması istenecektir. Üyenin listeyi hazırlayıp onaylaması ile birlikte, devralan üye altında bulunmayan hesapların açılması, açık olan hesaplar için ise sicil kontrolünün yapılmasından sonra, kıymetler mevcut olan alt hesap detayıyla birlikte yeni hesaplara

aktarılır. Devrolan üye altındaki hareketsiz hesapların, hareketsizliğini koruyarak aktarılması sağlanır. Listede herhangi bir nedenle devri yapılamayan kayıtlar, üyeye hata kodlarıyla birlikte raporlanır. Yeni hesaplar, devir işlemleri ile açıldığından bu hesaplardan komisyon alınmaz.

- Devir işleminin otomatik bir şekilde gerçekleştirilmesi ile, değişim için oluşturulacak log kayıtlarından hesapların eski durumlarına da ulaşılması sağlanmış olacaktır.
- İşlemler tamamlandığında, devrolan üye kaydı iptal ya da devir koduyla pasif hale getirilir.

b. Şirketlerin Birleşme İşlemleri

- MKK sisteminde mevcut olan üyelerin, yine MKK bünyesindeki üyeler ile yeni bir ünvan altında birleşmeleri durumunda devir işlemlerinde uygulanan yöntemler geçerli olacaktır.
- İşlemler tamamlandığında, birleşen aracı kuruluş birleşme koduyla pasif hale getirilir.

c. Miras İşlemleri

- Miras işlemleri, yatırımcı varislerinin veraset ilamı ile üyelere başvurusu ile üyeler tarafından gerçekleştirilir. Üye tarafından varisler için açılan bir ya da birden fazla hesaba yapılacak virman kaydının veraset nedeniyle yapıldığının MKK tarafından bilinmesi gerekmektedir. Bu nedenle üyeler, yapacakları virmanın miras nedeniyle olduğunu virman kaydına işlerler. İlgili üye tarafından yatırımcının vefat bilgisinin veraset ilamı ile birlikte MKK'ya iletilmesi ile birlikte kayıt yatırımcı siciline işlenerek hesabının bulunduğu diğer üyelere bilgi verilir.
- Vefat eden yatırımcıya ait kayıtların varisleri ya da varis avukatları tarafından sorgulanmak istenmesi halinde talep, veraset ilamı onaylı sureti ve varis kimlik fotokopilerinin ekli olduğu dilekçe ile MKK'ya iletilir. MKK bildirilen yatırımcı hesaplarının sorgulanması sonucunda ilgili dilekçe cevabını talepte belirtilen yollarla (adres, telefon, e-mail, faks) varislere iletir.

5) Hapis İşlemleri

- Üyelerin yatırımcılardan olan alacaklarının teminat altına alınmasını sağlamak amacıyla kullanacakları hapis hakkının tesisi için gereken kıymet transfer işlemlerini içerir.
- Hapis işlemleri tesisi için iletilecek bilgiler;
 - Yatırımcı hesap numarası
 - MIC Kodu
 - ISIN Kodu
 - Ek tanım
 - Açıklama
 - Hapse aktarılacak kıymet adedi
- Yatırımcıların serbest hesaplarında bulunan kıymetler, açılacak hapis alt hesabına üyeler tarafından hapis giriş işlemleri kullanılarak transfer edilir.
- Hapis hesabında bulunan kıymetlerin bu hesaptan çıkılabilmesi için hapis kaldırma işlemi gerçekleştirilir. ilgili işlemin yapılabilmesi için kıymetlerin paraya çevirmek maksadıyla satışı, portföye alınması, yatırımcıya iadesi veya diğer sebeplerin belirtilmesi zorunludur. Bu yolla kıymetler yatırımcı serbest hesabına aktarılır.
- Hapis alt hesabında bulunan kıymetlerin haciz, iflas gibi hukuki işlemler dışında bu alt hesaptan yatırımcı tarafından çıkarılması mümkün olmayacaktır. HAPS alt hesabında bulunan kıymetlerine haciz veya tedbir uygulanması durumunda bu kıymetler HAPS alt hesabından çıkarılarak, yatırımcının HACZ alt

hesabına geldiği alt hesap bilgisi ile birlikte aktarılır. Kıymetler üzerinde hapis hakkı bulunduğu bilgisi resmi kurumlara iletilir.

P. MENKUL KIYMET TANIMLARI

- Menkul kıymet kodları, İMKB’de işlem gören menkul kıymetler için İMKB tarafından, Devlet Tahvili ve Hazine Bonoları için TCMB tarafından oluşturulmaktadır. Takasbank, ihraç edilen menkul kıymet kodları için uluslararası standartlara uygun tanımlama numarası olan ISIN (International Securities Identification Number) üretmektedir. Her ISIN, menkul kıymetlerin sınıflandırıldığı ve kıymet özelliklerinin belirtildiği uluslararası nitelikte olan CFI (Classification of Financial Instruments) kodu ile bağlantılanmaktadır.
- MKK sisteminde kaydı tutulacak menkul kıymetler için oluşturulacak tanımın, uluslararası standartlara uygun olmasının yanı sıra menkul kıymete ilişkin bazı özellikleri de içermesi gerektiğinden MKK sisteminde kullanılacak tanım; ISIN, CFI ve MKK tarafından oluşturulacak ek tanım kodlarını içerecektir.
- Farklı piyasalarda izlenen menkul kıymelerin kaydileşmesi durumunda piyasa bilgilerinin takip edilebilmesi amacıyla MIC (Market Identifier Code) kodları da izlenmektedir. Örneğin; İMKB MIC kodu XIST olarak kullanılmaktadır.
- Üyeler işlem bildirimlerini MIC, ISIN ve Ektanım detayında ileteceklerdir.
- ISIN ve MKK ek tanım kodlarında yer alan bilgiler:
ISIN; (12 karakter)

Ülke kodu (2)

Menkul kıymet türü (1)

İtfa tarihi (6)

Menkul Kıymet tipi (1)

Sıra No (1)

Kontrol hanesi (1)

Örnek; T R B 1 6 0 6 0 7 T 1 C

MKK Ek Tanım; (9 karakter)

1.Karakter; Halka açıklık kapalılık bilgisi (DİBS’ler için uygulanmayacak)

A = Halka açık (Borsada işlem gören)

K = Halka kapalı (Borsada işlem görmeyen)

2. Karakter; Bağlam (Halka kapalı ve nama hisselerin devrinin engellenmesi) taşıyıp taşıyamaması ve kapalı hisseler için nevi ayrımı (DİBS’ler için uygulanmayacak)

X = Bağlam yok

B = Bağlam var ve Nama (Kapalı kıymetler için)

N = Bağlam yok ve Nama (Kapalı kıymetler için)

H = Bağlam yok ve Hamiline (Kapalı kıymetler için)

3. Karakter; İntifa bilgisi (DİBS’ler için uygulanmayacak)

X = intifa yok

T = Temettü hakkı

O = Oy hakkı

H = Hepsi

4. Karakter; Borsa İşlem yasağı

X = Yasaksız

Y = Yasaklı

5,6,7,8,9. Karakter; İşlem yasağı ve intifa işlemlerinde kullanılan referans numarası

Bu karakter alanları sadece “İntifa ve yasaklı” işlemleri için kullanılır.

Eğer bir kıymet Halka açık, bağlam, intifa ve yasak kaydı taşııyorsa Ek tanımını “A” şeklinde tanımlanır.

Örneğin; Halka açık, Bağlam taşımayan, İntifa içermeyen ve Yasaklı bir kıymet

A X X Y 1 3 5 6 7 şeklinde tanımlanır.

Ayrıca menkul kıymetin tanımında yer almayacak ancak raporlama ve bilgi amaçlı tutulacak kayıtlar, ek bilgi detayları mevcuttur.

“Ek bilgi” tanımıyla tutulan kayıtlar;

- Borsa işlem kodu
- Takasbank kodu ve grup kodu
- Kıymetin MIC kodu
- Kıymet durum kodu; İşlemde, Geçici işlem yapamaz (MKK)
- Piyasa Bilgileri
- Sektör Bilgileri
- Endeks Bilgileri
- Kıymet özellik bilgileri (tertip, grup, küpür, seri numarası üzerinde bulunan yeni pay alma ve temettü kupon bilgileri, ihtilaf kayıtları gibi) şeklindedir.

R. İTFA VE KUPON ÖDEMESİ İŞLEMLERİ

- İtfa ve kupon ödemesinden bir gün önce, TCMB’den ilgili EMKT mesajlarının (BIL-VAD0, BILD-FAZ0) alınmasını takiben, ödeme yapılacak menkul kıymet hareketsizleştirilecek, söz konusu kıymetler için o günün sonuna kadar MKS’de herhangi bir işlem yapmak mümkün olmayacaktır.
- Ertesi gün itfa olacak kıymetlerin bakiyeleri itfa günü başlamadan önce silinecektir.
- EFT sistemi üyesi Bankaların MKS’de izlenen DİBS’lerinin itfa ve kupon ödemeleri, MKK tarafından TCMB’ye yapılacak bildirim takiben bankaların EFT hesaplarına yapılacaktır. Döviz ödemeleri, bankaların daha önceden TCMB’ye bildirdikleri muhabir bankalarına yapılacaktır.
- Aracı Kurumların MKS’de izlenen DİBS’lerinin itfa ve kupon ödemeleri MKK tarafından Takasbank’a verilecek talimat ile Takasbank nezdindeki nakit hesaplarına yapılacaktır. Döviz ödeme talimatlarının oluşturulabilmesi için, aracı kurumların MKK’ya standart ödeme talimatları vermeleri istenecektir.
- EFT üyesi olmayan bankalar, portföy yönetim şirketleri gibi MKK üyelerinin itfa ve kupon ödemeleri yine Takasbank nezdindeki nakit hesaplarına yapılacaktır. Bu kurumların Takasbank nezdinde hesap açtırmış olmaları gerekmektedir. Döviz ödemeleri için MKK’ya standart ödeme talimatları iletmeleri istenecektir.

EK-1: Merkezi Kaydi Sistem’de (MKS) DİBS’ler için kullanılabilecek mesaj ekranları:

Yetkilendirme İşlem Mesajları (YT)

YT Şifre Değişimi
YT Yetki Geri Alma
YT Rol Güncelleme
YT Kullanıcı Rol Yetkisi Atama
YT Rol Girişi
YT Rol Silme
YT18 Rolü Tamamen Silme
YT14 Kullanıcı Yetki Atama
YT Kullanıcı Tanım Güncelleme
YT KT Transfer Hakkı Verme
YT KT Transfer Hakkı İptali

Hesap İşlem Mesajları (TH)

TH16 Kimlik Eşleştirme Onayı
TH14- Kimlik Eşleştirme İptali
TH22- VergiNo Onayı
TH34 -Adres Değişiklik csv
TH Kimlik Bilgileri Tamamlama CSV
TH Sınıf Bilgileri Değişiklik CSV
TH Hesap Ortaklık Bilgileri Değişiklik CSV
TH12- Hesap Güncelleme csv
TH10 - Hesap Güncelleme
TH10 - Hesap Açma
TH10- Toplu Hesap Açma
TH38- Kimlik Güncelleme
TH40- Kimlik Güncelleme Onayı
TH40- Kimlik Güncelleme İptali
TH14 - Kimlik Eşleştirme CSV
TH16- Kimlik Eşleştirme Onay İptali
TH10 - Hesap Silme
SS56 Üye Portföy Ekleme (PYŞ)
SS56 Üye Portföy Silme (PYŞ)
TH34 - Adres Güncelleme
TH24 - İhraççıya Bildirim Kısıtlama
TH14- Kimlik Eşleştirme Girişi
Sicil Şifresi talep giriş/iptal
TH54 - Sicil Sorgulama
ACCOUNT_ADRES_BILGILERI_DEGISIKLIK Maliye Sorgu Ekranı

Kıymet Transfer İşlem Mesajları (KT)

KT16-KUG Hesap Bildirimi İptal
KT78 Kullanıcı Bazında Limit Yetkisi Giriş
KT11-Transfer İptal İsteği Girişi
KT16-KUG Hesap Bildirimi CSV
KT18-KUG Güncellemeye Gönderme
KT10- Kıymet Transferi
KT10-Kıymet Transferi Güncelleme
KT10-Yeni Kıymet Transferi - CSV

KT16-KUG Hesap Bildirimi
KT18-Gelen Transfer İlk Kabul
KT18- Gelen Transfer İlk Red
KT18-GidenTransferi Güncellemeye Gönderme
KT18-Girilen Transfer İptali
KT18 Transfer Onaylama
KT18-Gelen Transfer Kabul Onay
KT18- Gelen Transfer Red Onay
KT18-Gelen Transferi Güncellemeye Gönderme
KT70 Transfer Politikası Belirleme
KT72-Yatırımcı Stratejisi Güncelleme
KT82-Kullanıcı Talimat Yetkisi Giriş
KT82-Kullanıcı Talimat Yetkisi İptal
KT78 Kullanıcı Bazında Limit Yetkisi İptal
KT72 Doğrudan Alıcı Yatırımcı Politikaları Giriş
KT72 Doğrudan Alıcı Yatırımcı Politikaları İptal
KT70 Transfer Politikası Belirleme CSV

Rehin Teminat İşlem Mesajları (RT)

RT16-Giriş Talebi Kabul Onay
RT22-Çıkış Talep Onay İşlemi
RT26-Çıkış Kabul Onay
RT40-Rehin Teminat Satış Giriş
RT42-RT Satış İptal
RT44-Gerçekleşmiş Satış İptal Giriş
RT46-Gerçekleşmiş Satış İptal Onay
RT46-Gerçekleşmiş Satış İptal Red
RT50-Oransal Satış Değişiklik Bildirim
RT20-Çıkış Talep Girişi
RT42-RT Satış Onay
RT52-Oransal Satış Değişiklik Onay
RT52-Oransal Satış Değişiklik Red
RT11-Onaylanmış Giriş İptal
RT16-Giriş Talebi Düzeltme
RT10-RT Verme Talep Girişi
RT12-Talep Verme İptal
RT12-Talep Verme Onay
RT12-Talep Verme Düzeltme
RT14-Giriş Talebi İlk Kabul
RT14-Giriş Talebi İlk Red
RT16-Giriş Talebi Red Onay
RT22-Çıkış Talep İptal İşlemi
RT22-Çıkış Talep Düzeltme
RT24-Çıkış İlk Kabul
RT24-Çıkış İlk Red
RT26-Çıkış Red Onay
RT26-Çıkış Kabul Düzeltme
RT10- Giriş/Çıkış İşlemleri CSV
RT70-Geçiş Öncesi R/T Bildirim CSV

Haciz İşlem Mesajları (HC)

HC Haciz Bilgilerini İzleme
HC Haciz Kaldırma Girişi
HC Haciz Kaldırma İptali
HC Haciz Kaldırma Onayı
HC Haciz Girişi
HC Haciz Giriş İptali
HC Haciz Giriş Onayı
HC Geçici Haciz Girişi (sicilsiz)
HC Geçici Haciz Giriş Onayı (sicilsiz)
HC Geçici Haciz İptali (sicilsiz)

Hapis İşlem Mesajları (HP)

HP10 Hapis Giriş
HP12 Hapis Onay
HP16 Hapis Kaldırma Onay
HP14 Hapis Kaldırma Giriş
HP16 Hapis Kaldırma İptal
HP12 Hapis İptal

Rapor İşlem Mesajları (REPORTS)

RP146 - Aracı Kurum Net Borç/Alacak Raporu
RP065 - Hesap Eşleşme Durum Raporu
RP055 - ISIN Detay Bilgi Raporu
RP036 - RT Değer Raporu
RP037 - RT Satış Raporu
RP038 - RT Oransal Satış Değişiklik Raporu
RP039 - RT İşlem Raporu
RP147 - Yatırımcı Bazında A/S Raporu
RP090 - Hesap Hareketsizleşme Raporu
RP099 - Kıymet / Ek Tanım Dönüşüm Raporu
RP001 Talimat Sorgulama Raporu
RP002 - Mesaj Sorgulama Raporu
RP011- Üye Bazında Bakiye Raporu
RP013 - Hesap Bazında Bakiye Raporu
RP019 - Kimlik Bilgi Raporu
RP021 - Hesap Bilgi Raporu
RP128 - Dosya Aktarım İşlem Bilgi Raporu
RP059 – Ek Tanım Detay Bilgi Raporu
RP101 – Menkul Takas Kodları Raporu
RP113 – Haciz İşlem Raporu
RP073 – Hacizli Kıymetler Raporu
RP170 – Bedelli Hak Kullanım YTL Borç Raporu
RP114 - Sicilsiz Haciz İşlem Raporu
RP056 - Yasaklı Yatırımcı Kimlik Raporu
RP106 - Yasaklı Yatırımcı Bakiye Raporu
RP107 - Geçici Yasaksız Kıymetler Raporu
RP093 - Kurumlar Arası Yetki Raporu
RP118 - Hesap Sınıfı Bilgi Raporu
RP085 - Müşteri Bazında Kıymet Hareket Raporu
RP104 - Kullanıcı Bazında İşlem Yetki Raporu
RP110 - Tüm Üye Menkul Bakiye Raporu
RP117 - Kullanıcı Bazında Yetki Raporu (Sürelî)
RP119 - Hesap Bilgileri Değişiklik Raporu
RP124 – Ödünç Raporu
RP133 – Hatalı Emirler Raporu

RP136 Fon İhr. Gerçekleşmemiş Emir Durum Raporu
RP155- Kurum Dışı Gelen Giden Transferler
RP144 – MB Nakit Bakiye Raporu
RP145 – MB Nakit Hareketleri Raporu
Menkul Kıymet Fiyat Raporu
RP156 – Gerçekleşen Tüm Transferler Dosya (csv)
RP157 – Kurumiçi Gerçekleşen Kıymet Transferleri
RP158 – Transfer Emirleri Sorgusu
RP159 – Transfer Politikaları Raporu
RP160 – Karşı Üye Girişli Transfer Raporu
RP161 – KUG İşlemleri Emir Sorgulama Raporu
RP152- AK Temerrüt Raporu
RP132 – Sicil Bazında Ekstre
RP165-Geçmiş Tarihli Üye Bazında Bakiye Raporu
RP166- Geçmiş Tarihli Hesap Bazında Bakiye Raporu
RP168 – Kimlik Bilgilerini İhraç Kısıtlama Rap.
RP171-KıymetDönüşüm Bakımı Raporu
RP172 Yatırımcı Bakiye Raporu
RP054 – Bedelsiz Hak Kullanım Bilgi Raporu
RP169 – Hata Almış Bedelli Hak Kullanım Raporu
RP179-Brüt Temettü Talebi İletenler Raporu
DİBS Alım-Satım Raporu
Depo Devir Giriş/Çıkış Raporu
İtfa Bilgi Raporu
İtfa Dağıtım Raporu

Bildirim Sistemi Mesajları (BS)

BS24-Gelen Bildirimleri Gönder

Ortak İşlem Mesajları (OR)

OR16-Bekleyen Talimat Listesinin Bakımı
OR28-Talimat Önceliği Değiştirme

DİBS Depo Devir Mesajları (DB)

DB12-Gelen Depo Devir Onay/İade
DB18-Giden Depo Devir Giriş
DB20-Giden Depo Devir Onay/İptal/Düzeltilme
DB22-Giden Hata Alan Depo Devir İşlemleri

DİBS Alım Satım Mesajları (DİBS AS)

DİBS AS10-Yatırımcı Alım-Satım Talep Girişi
DİBS AS12-Yatırımcı Alım-Satım Onay/İptal
DİBS AS14-Hata Alan Emirlerin Bakımı